

5. П'ятов М.Л. Базові засади бухгалтерського обліку. Сер. «Теорія для практиків». М.: ІС, 2010. 226 с.

6. Турчин Л.Є. Сутність поняття «довіра» як економічної категорії. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1173>.

УДК 657.221 : 339.9

ХОМЯК Н.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто сучасні тенденції щодо соціальної відповідальності суб'єктів господарювання в Україні та необхідність відображення не фінансової інтегрованої інформації щодо здійснених заходів підприємства, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та їх відображення у фінансовій звітності.

Ключові слова: підприємство, виробництво, соціальна відповідальність, соціально-орієнтована звітність підприємства, інтегрована звітність, сталий розвиток.

Сучасні умови розвитку економіки все далі посилюють вимоги до фінансових звітів підприємств в напрямках забезпечення надійної, повної та достовірної інформації про поточний стан та результати діяльності, бути надійним джерелом аналітичних висновків, які в подальшому дозволять керівникам визначити економічний потенціал даного підприємства. У зв'язку з цим починають з'являтися нові вимоги до надання звітної інформації.

Для вирішення цієї проблеми була запропонована концепція інтегрованої системи бухгалтерського обліку, яка розширила бухгалтерську звітність та змінила її роль у суспільстві. В таких умовах інтегрована звітність стала спробою відображення вартості бізнесу в якісних категоріях, об'єднуючи в собі відомості про екологічну та соціальну складову, без яких не можна достовірно оцінити ринкову вартість підприємства, його перспективи, вплив на суспільство і навколишнє середовище.

Основними завданнями інтегрованої системи звітності є :

- 1) задоволення інформаційних потреб довгострокових інвесторів, що буде показувати наслідки прийняття управлінських рішень у довгостроковій перспективі;
- 2) виділення впливу зовнішніх факторів у процесі прийняття управлінських рішень, що мають чіткий зв'язок між стабільністю підприємства та його економічною цінністю;
- 3) перенесення уваги на показники діяльності підприємства від короткострокових до довгострокових;
- 4) відображення в звітності більшої кількості інформації, яка використовується керівництвом для поточного управління операціями.

Серед основних відмінностей між інтегрованою та фінансовою звітністю, яка є

більш звичною для нас, можна виділити такі: 1) за критерієм адаптивності: інтегрована звітність надає можливість врахування індивідуальних особливостей підприємства, фінансова звітність є обмеженою рамками законодавства; 2) за об'єктами висвітлення: інтегрована звітність наводить всі види капіталу, у фінансовій звітності висвітлюється тільки фінансовий капітал; 3) за часовим критерієм: інтегрована звітність може бути короткостроковою, середньостроковою і довгостроковою, фінансові звіти наводяться за встановлений термін; 4) за критерієм управління: інтегрована звітність здійснює контроль над фінансовими, виробничими, кадровими, інтелектуальними, природними та соціальними ресурсами, а фінансова – лише фінансовими ресурсами.

Для кращого розуміння процесу формування інтегрованої звітності на підприємстві розглянемо поняття «інтегрованої звітності» що наводяться різними науковцями. Найбільш поширеною на сьогодні є інтерпретація економічної сутності інтегрованої звітності як такої, що об'єднує фінансові та нефінансові показники підприємства. Проте, воно не відображає повної суті описаного процесу, тому, на наш погляд, інтегрована звітність – це подання фінансової та нефінансової інформації у формі, що є доступною користувачам, та висвітлює основні аспекти фінансово-господарської, соціальної і екологічної діяльності підприємства, та надає можливість оцінити правильність прийнятих рішень у стратегічному розвитку організації.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день серед інвесторів сформувався певний тренд, який чітко окреслює, що вони прагнуть бачити дедалі більше нефінансових даних у бухгалтерській звітності. Скептицизм навколо цього питання зійшов на нівець. Так в опитуванні авторитетної аудиторської компанії Ernst & Young Global Limited кількість респондентів, які стверджували, що розкриття нефінансових показників «рідко коли суттєво впливає на фінанси», вражаюче знизилось з 60 % у 2018 році до 12 % – у 2022 році. Очевидно, що інтерес до інтегрованої звітності дедалі зростає.

За даними сайту Міжнародна корпоративна звітність даний вид звітності у 2017 році складало тільки 28 підприємств, проте в подальшому спостерігається збільшення кількості звітів, і вже у 2022 році в світі було подано 334 інтегрованих звітів. Даний факт підтверджує збільшення інтересу до складання інтегрованої звітності підприємствами в усіх країнах світу.

Проаналізувавши динаміку складання даного виду звітності за 2017-2022 роки, ми бачимо, що у 2018 році приріст подання звітності такого виду склав 50%, в 2019 році – 88%, в 2020 році – 71%, в 2021 р. – 23%, в 2022 році – 31 %, що характеризує швидкий процес розповсюдження такої звітності.

Аналіз країн, що впроваджують та розвивають інтегровану звітність у світі показав, що передовою державою в цьому процесі є Японія, частка якої в 2022 році склала 21%, Іспанія – 9%, Нідерланди – 8%, Бразилія – 7%, США – 6 %, Велика Британія – 5 %, Австралія – 5% та інші країни світу частка яких складає менше 5%.

Консолідація сьогоднішньої концепції інтегрованої системи бухгалтерської звітності відбувалася поступово з часу виникнення деяких міжнародних організацій,

що займаються розробкою, створенням та розвитком нефінансових звітних форм. Так у 2010 році було створено Міжнародний комітет з інтегрованих звітів, а у 2011 році – Раду з удосконалення стандартів бухгалтерського обліку для сталого розвитку.

Поштовхом до подальшого розвитку концепції інтегрованої системи звітності стало опублікування документа «Один крок до інтегрованої звітності: новий підхід у XXI столітті» (2011 рік) та «Проект міжнародного формату інтегрованих звітів» (2013 рік). Ці документи декларували необхідність перетворення існуючої системи звітності, описували можливі переваги під час її реалізації.

На сьогодні процес формування інтегрованої звітності, враховує поділ загального капіталу підприємства на: 1) виробничий – фізичні об'єкти (будівлі, обладнання), які має підприємство для виробництва товарів або надання послуг; 2) людський – компетенції співробітників, їх здібності та досвід, а також їх мотивація запроваджувати нововведення; 3) фінансовий – кошти для виробництва товарів, надання послуг, які надходять через фінансування або створюються в результаті здійснення операцій або інвестицій; 4) соціально-репутаційний – інститути та стосунки в межах співтовариств і між ними та здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального та колективного добробуту (загальні норми, цінності, репутація, бренди); 5) природний – природні ресурси і процеси, що дозволяють підприємству створювати товари і надавати послуги (земля, повітря, вода, корисні копалини); 6) інтелектуальний – організаційні нематеріальні активи, що ґрунтуються на знаннях (інтелектуальна власність, організаційний капітал).

Відповідно до такого підходу ефективність діяльності підприємства, як ми бачимо, визначається не лише на основі ефективності використання фінансового капіталу, а й інших видів капіталу.

На сучасному етапі інтегровані звіти в Україні не є законодавчо закріпленими, тому підприємство саме визначає потрібні для нього показники. Основними принципами формування комплексної інтегрованої звітності є: стратегічна орієнтація; узгодженість інформації; орієнтація на майбутнє; надійність, суттєвість та чіткість.

До нефінансових показників розвитку інтегрованої звітності підприємства можна віднести ефективність в управлінні персоналом, систему організації підприємства, проекти, що проводяться в царині соціальної, природоохоронної та благодійної діяльності. Зазвичай така інформація формується в межах управлінського обліку.

Список використаних джерел

1. Вақун О.В. Концепція інтегрованої звітності в системі бухгалтерського обліку / О.В. Вақун // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2019. – Вип. 3. – С. 49-58.

2. Господарчук М.М. Інтегрована звітність як елемент облікової системи суб'єктів господарювання [Електронний ресурс]. Режим доступу – http://eznir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/12_456789/141/24.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

3. Безверхий К.В. Користувачі інтегрованої звітності підприємства / К.В. Безверхий // Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні: матеріали виступів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (м. Київ, 24 травня 2017 р.) : КНУТД, 2017. – С. 60-63.

4. Adams S., Simnett R. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector // Australian Accounting Review. 2011. Vol. 21. No 3. P. 292-301.